

Rangárþing ytra
Suðurlandsvegur 1-3
850 Hella

Akureyri 10. september 2018
UST201809-098/H.V.
09.03

Tillaga að friðlýsingu svæðis í verndarflokki rammaáætlunar til kynningar Suðurland - vatnasvið Tungnaár: 24 Tungnaárlón og 25 Bjallavirkjun

Umhverfisstofnun vinnur nú að undirbúningi friðlýsinga svæða í verndarflokki rammaáætlunar sbr. 53. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013. Þar segir að svæði sem falla í verndarflokk verndar- og orkunýtingaráætlunar sem Alþingi hefur samþykkt skuli friðlýsa gagnvart orkuvinnslu og að friðlýsingin skuli fela í sér að orkuvinnsla er óheimil á viðkomandi svæði. Það ferli sem unnið verður eftir var kynnt með bréfi til sveitarfélaga sem hafa landsvæði í verndarflokki innan sinna marka með bréfi dags. 27. júlí 2018.

Ekki er gert ráð fyrir að sérstök umsjón eða landvarsla verði á þeim svæðum sem friðlýst verða með þessum hætti. Friðlýsing svæða í verndarflokki rammaáætlunar er hluti af því átaki í friðlýsingum sem umhverfis- og auðlindaráðherra kynnti í ríkisstjórn þann 8. júní sl. til samræmis við sáttmála ríkisstjórnarinnar eins og fram kemur í frétt á heimasíðu ráðuneytisins.

Þingsályktun

Forsaga málsins er sú að þann 14. janúar 2013 var samþykkt á Alþingi þingsályktun um vernd og orkunýtingu landsvæða, svokölluð rammaáætlun. Umhverfisstofnun er falið það hlutverk að undirbúa friðlýsingu þeirra svæða sem flokkuð eru í verndarflokk samkvæmt lögum nr. 48/2011 um verndar- og orkunýtingaráætlun. Í 6. gr. laganna er fjallað um verndarflokkinn en þar kemur fram að í hann falli virkjunarkostir sem ekki er talið rétt að ráðast í og þau landsvæði sem ástæða er talin til að friðlýsa gagnvart orkuvinnslu. Þar kemur jafnframt fram að stjórnvöldum sé ekki heimilt að veita leyfi tengd orkurannsóknnum eða orkuvinnslu vegna virkjunarkosta eða landsvæða sem flokkuð hafa verið í verndarflokk. Aðrar orkurannsóknir sem ekki eru leyfisskyldar eru ekki heimilar á þessum svæðum að því undanskyldu að heimilt er að veita leyfi til yfirborðsrannsókna á þessum svæðum að fengnu samþykki Umhverfisstofnunar og umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Málsmeðferð

Undirbúningur að friðlýsingu svæðanna í verndarflokki rammaáætlunar er unninn í samræmi við þá málsmeðferð sem lýst er í lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd. Í málsmeðferðinni felst að Umhverfisstofnun skal gera drög að friðlýsingarskilmálum og

leggja fyrir landeigendur og aðra réttihafa lands, viðkomandi sveitarfélög og aðra sem hagsmuna eiga að gæta. Jafnframt skal kynna landeigendum og öðrum réttihöfum lands rétt til bóta skv. 42. gr. Frestur til að gera athugasemdir við fyrirhugaða friðlýsingu skal vera þrjú mánuðir.

Eftir að þriggja mánaða kynningartíma lýkur tekur Umhverfisstofnun saman umsögn um framkomnar athugasemdir við tillöguna og vísar tillögu að friðlýsingarskilmálum til ráðherra.

Tillaga að friðlýsingu

Skaftárhreppi er hér með send tillaga að friðlýsingu svæðis sem skilgreint hefur verið í tengslum við svæði í verndarflokki – Suðurland - vatnasvið Tungnaár: 24 Tungnaárlón og 25 Bjallavirkjun sem lagt er til að verði friðlýst. Meðfylgjandi er tillaga að friðlýsingu svæðisins og kort þar sem mörk svæðisins eru dregin upp.

Forsendur fyrir afmörkun svæðisins

Við afmörkun verndarsvæða vegna landsvæða í verndarflokki styðst umhverfis- og auðlindaráðuneytið almennt við aðferðir þær sem faghópur 1 í 2. áfanga rammaáætlunar notaði til að afmarka svæði, annars vegar vegna vatnsafls- og hins vegar vegna jarðhitavirkjana. Afmörkun svæða vegna vatnsaflsvirkjana er lýst á bls. 48-49 í lokaskýrslu verkefnisstjórnar 2. áfanga, sjá

<http://www.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Rammaaaetlun-1.pdf> og afmörkun svæða vegna jarðhitavirkjana er lýst á bls. 49 í sömu skýrslu.

Hér háttar þannig til að mörg uppistöðulón og virkjanir er að finna neðar í farvegi Tungnaár. Slík svæði verða ekki friðlýst fyrir orkuvinnslu. Í ljósi skilgreiningar á áhrifasvæði virkjunarkosta er talið rétt að friðlýsa meginfarveg Tungnaár niður að efstu orkumannvirkjum í ánni, þ.e. að Krókslóni.

Því er lagt til að verndarsvæði vegna Tungnaársvæðis sé vatnasvið ofan stíflumannvirkja fyrrum fyrirhugaðra Bjallavirkjunar og Tungnaárlóns og meginfarvegur Tungnaár þar fyrir neðan, 500 m út frá miðlínu til beggja handa, að efstu mörkum Krókslóns. Mörk svæðisins fylgi jökuljaðri.

Þar sem vatnasvið Tungnaárlóns er hluti af vatnasviði Bjallavirkjunar **er lagt til að friðlýst verði eitt samfelt svæði sem nær til vatnasviða beggja þessara virkjunarkosta.**

Umhverfisstofnun óskar eftir að erindi þetta verði einnig kynnt náttúruverndarnefnd sveitarfélagsins.

Frestur til að skila athugasemdum er til og með 14. desember 2018. Að kynningartíma loknum tekur Umhverfisstofnun saman umsögn um framkomnar athugasemdir við tillöguna og vísar tillögu að friðlýsingarskilmálum til ráðherra.

Athugasemdum skal skilað á heimasíðu Umhverfisstofnunar, www.ust.is, með tölvupósti á netfangið ust@ust.is eða með pósti til Umhverfisstofnunar, Suðurlandsbraut 24, 108 Reykjavík.

Frekari upplýsingar veita undirritaðar í síma 591-2000 eða á netföngunum ingibjorg.bjarnadottir@umhverfisstofnun.is, sigruna@umhverfisstofnun.is og hildurv@umhverfisstofnun.is.

Virðingarfyllt

Sigrún Ágústsdóttir
Sviðsstjóri

Ingibjörg M. Bjarnadóttir
Sérfræðingur

Fylgiskjöl

Drög að auglýsingu um friðlýsingu svæðisins.
Kort af því svæði sem tillagan nær til.

Samhljóða bréf sent:

Forsætisráðuneyti
Ásahreppur
Skaftárhreppur

TILLAGA AÐ AUGLÝSING

um verndarsvæði á Suðurlandi - vatnasvið Tungnaár: 24 Tungnaárlón og 25 Bjallavirkjun í verndarflokki verndar- og orkunýtingaráætlunar

1. gr.

Um friðlýsinguna

Umhverfis- og auðlindaráðherra hefur ákveðið, á grundvelli verndarflokks þingsályktun nr. 13/141, frá 14. janúar 2013, að friðlýsa vatnasvið Tungnaár: 24 Tungnaárlón og 25 Bjallavirkjun í Skaftárhreppi, Ásahreppi og Rangárþingi ytra gagnvart orkuvinnslu á grundvelli 53. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Verndarsvæðið er 71.669 hektarar að stærð.

2. gr.

Markmið friðlýsingarinnar

Tilgangur og markmið friðlýsingarinnar er að vernda vatnasvið Tungnaár: 24 Tungnaárlón og 25 Bjallavirkjun gegn orkuvinnslu.

3. gr.

Mörk verndarsvæðisins

Mörk verndarsvæðisins eru sýnd á korti og afmarkast af þeim hnitum sem gefin eru upp í ISN93 hnitakerfi í viðauka I.¹

4. gr.

Mannvirkjagerð og orkurannsóknir

Orkuvinnsla innan marka verndarsvæðisins er óheimil. Ekki er heimilt að veita leyfi tengd orkurannsóknum eða orkuvinnslu á verndarsvæðinu. Að fengnu samþykki Umhverfisstofnunar og að undangenginni umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands er heimilt að stunda yfirborðsrannsóknir á verndarsvæðinu.

5. gr.

Refsiákvæði

Brot gegn friðlýsingu þessari varða sektum eða fangelsi allt að tveimur árum, sbr. 90. gr. laga um náttúruvernd, nr. 60/2013.

6. gr.

Gildistaka

Friðlýsingin öðlast þegar gildi.

Umhverfis- og auðlindaráðuneyti, dagsetning

Umhverfis- og auðlindaráðherra

¹ Hnitaskrá verður birt á heimasíðu Umhverfisstofnunar, www.ust.is, eigi síðar en 14. september 2018. Nánari upplýsingar veitir Ingibjörg Marta Bjarnadóttir í síma 5912000.

